

A SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI KÓDEXE

*(Módosított Etikai Kódex, amelyet a Szociális Szakmai Szövetség
2000. április 1-én megtartott Küldöttgyűlése elfogadott.)*

Előzmények

Hosszú idő után elkészült négy szociális szakmai szervezet - a Magyar Családsegítők Országos Kamarája, a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, az Iskolaszövetség és a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete - kezdeményezése eredményeként a Szociális Munka Etikai Kódexe. Ez a történelminek mondható esemény, többéves előkészítő munka után, a szociális munkát végző szakma újjáéledésével kapott aktualitást és lépett elő a szakma sürgető igényeként.

A PHARE program keretében és támogatásával 1994. őszén kezdődött meg a célirányos munka.

Első lépésként - a pilisszentkereszti találkozót követően A Magyar Családsegítők Országos Kamarája Orosz Zsuzsát, a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület Pál Tibort, az Iskolaszövetség Almásy Juditot és a Szociális munkát végző ok Magyarországi Egyesülete Vizsolyi Ákost delegálta, Ohly Éva független személyként vett részt az Etikai Kódex munkacsoport tevékenységében. Feladatunk az etikai kódex anyagának aláírásra való előkészítése volt.

1995. januárjában a szekszárdi konferencián - ahol a négy egyesület 5-5 fővel, a Szociális Tanács képviselői, a szociálismunkás-képző intézetek hallgatói vettek részt - a szociális munka különböző nemzeti és nemzetközi valamint a hazai társszakmák Etikai Kódexeinek tanulmányozását követően készült el Szociális munka Etikai Kódexének tervezete.

Ezt a négy egyesület tagsága, a képviselőik előterjesztése alapján megismerte és megvitatta. Az így elkészült tervezeteket a munkacsoportban tovább egyeztetettük, majd a második budapesti konferencián, annak szövegét - széles körből meghívott társszakmák és szervezetek jelenlétével - megvitattuk, a szükséges mértékben módosítottuk, majd véglegesítettük.

Időközben aktuálissá vált az Etikai Kódex felülvizsgálata.

A módosításában már résztvett – az időközben a Szövetség tagjai közé felvett - Regionális Szellemi Forrásközpont is.

A beérkezett javaslatok és a szociális területekről szerzett információk alapján az Etikai Kollégium, az Etikai Munkacsoporttal közösen kidolgozott, egy a kódexet módosító változatot, amelyet 1999. május 18-án széles plénum előtt megvitattott és az ott született variánst a Szövetség Elnöksége elé terjesztette, a Szövetség Közgyűlésén való megvitatási, illetve elfogadási javaslattal.

Az előterjesztett javaslatot az Elnökség vitára alkalmasnak találta és ezért azt a Küldöttközgyűlés előtt szétküldte a szervezeteknek véleményezésre.

A szervezetek a Küldöttgyűlés elé kerülő anyagot, - észrevételeikkel ellátva - eljuttatták az Etikai Kollégium és Etikai munkacsoport részére, amelyet azok feldolgoztak és a 2000. április 1-én, a Budapesten rendezendő, Szociális Szakmai Szövetség Küldöttgyűlése elé terjesztették elfogadásra.

A Küldöttgyűlés az előterjesztett Szociális munka Etikai Kódex-ét, - egy módosító javaslattal - egyhangúlag elfogadta.

Budapest, 2000. április 1-én.

A Szociális Szakmai Szövetség
Etikai Kollégiuma és
Etikai Kódex Munkacsoportja

A SZOCIÁLIS MUNKA ETIKAI KÓDEXE

Előszó

1. Etikai Kódex a szociális munka gyakorlását meghatározó szakmai etikai normákat tartalmazza.
2. Az Etikai Kódex a szociális munka folyamatában résztvevők értékeinek és emberi méltóságának megőrzését, (helyreállítását) és kiteljesítését szolgálja.
3. A szociális munka szakmai tevékenység, amely a szociális munkát végző szakmai felelősségét meghatározó etikai elveken alapul.
4. A szociális munka jogszabályban meghatározott képesítési követelmények alapján elsajátítható ismeretekre, készségekre és értékekre épül.
5. A szociális munkát végző felelőssége a kliensekkel, egymással, a munkaadókkal, egyéb szakmák képviselőivel és a társadalom más tagjaival való együttműködésre terjed ki.
6. *A szociális munka célja*, hogy megelőzze, enyhítse és lehetőleg akadályozza meg az egyének, családok, csoportok, közösségek nélkülözését és szenvedését.
A szociális munkát végző felelőssége, hogy saját kompetenciáján belül – a tevékenység szolgáltató, vagy hatósági jellegének megfelelően – nyújtson szolgáltatásokat. Legjobb tudása szerint a szociális problémákat előzze meg és kezelje, valamint járuljon hozzá a társadalmi tervezéshez, fejlesztéshez és cselekvéshez, támogatva az egyéneket, a családokat, a csoportokat és a közösségeket.
7. A szociális munkát végző felelősséget vállal a kliensek érdekeinek érvényesítésében – azok beleegyezésével, vagy felkérésére.
Igyekszik megelőzni -szakmai szervezetek révén is - minden olyan intézkedést, politikai állásfoglalást, gyakorlatot, amely a társadalom bármely csoportjának hátrányos megkülönböztetését eredményezi.

Alapelvek

8. A szociális munkát végző tiszteletben tartja minden ember értékét, akaratát méltóságát, egyediségét és jogait.

- 9.** A szociális munkát végző nemre, korra, társadalmi és etnikai hovatartozásra, vallási és világnézeti meggyőződésre, nemi irányultságra, fogyatékosagra és egészségi állapotra való tekintet nélkül, valamint bármely egyéb hátrányos megkülönböztetés kizárásával tevékenykedik.
- 10.** A szociális munkát végző joga és kötelessége a döntéshozók, valamint a közvélemény figyelmét felhívni mindarra, amiben a kormányzat, a társadalom vagy egyes intézmények felelősek a nélkülözés és a szenvedés kialakulásáért, illetve amivel meggátolják ezek enyhítését. A szociális munkát végző joga, hogy ennek érdekében szakmai szervezetekhez forduljon. Az etikai kódexet aláíró és csatlakozó szakmai szervezetek kötelessége eljárni ezen ügyekben.
- 11.** A szociális munkát végző tevékenységéről beszámolással tartozik szakmai felettesének, és felelős azért, hogy a szakmai standardoknak megfelelő munkát végezzen.
- 12.** A szociális munkát végző elfogadja, hogy minden szakma kompetenciája véges.
A kliens érdekei megkívánják mindazok együttműködését, akik osztoznak a klienssel kapcsolatos szakmai felelősségben. A szociális munkát végző fontos feladata az együttműködés kezdeményezése és fenntartásának elősegítése.
- 13.** A szociális munkát végző szakmai tevékenysége során a titoktartást és az információk felelős kezelését köteles biztosítani.
A titoktartás minden szóbeli, írásbeli, hang- és képanyagra rögzített és az azokból kikövetkeztethető információra, az esettanulmányokra, esetismertetésekre és publikációkra is vonatkozik.
- 14.** A szociális munkát végző munkája során tájékoztatja a klienseket - az együttműködésre kötelezetteket is - a rendelkezésre álló lehetőségekről. Közösén végiggondolják a segítségnyújtás, az együttműködés menetét, formáit, várható következményeit annak érdekében, hogy a kliens autonóm döntést hozhasson.
Az autonóm döntésében akadályozott klienssel végzett tevékenység során is törekedni kell arra, hogy közösén dolgozzák ki az együttműködés szabályait. Az autonóm döntésében akadályozott klienssel végzett munka során a szociális munkát végző a kliens érdekeit képviseli abban az esetben is, ha a kliens ezt nem kéri.

15. A szociális munkát végző a kliens függőségi helyzetével nem él vissza. Munkája során a segítségnyújtás a döntő, és csak ennek részeként, az együttműködés érdekében végez kontroll tevékenységet.
16. Az Etikai Kódexet aláíró szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy tagjaik megfelelhessenek az etikai elvárásoknak és a szakmai kötelezettségeknek.
17. Összeférhetetlen a szociális munkában a szociális munkát végző és a kliens közötti rokoni, baráti, közvetlen munkatársi, szerelmi, üzleti (haszonszerzésen alapuló) kapcsolat

I. A kliens (egyén, család, csoport, közösség, szervezet, intézmény) és a szociális munkát végző kapcsolata

18. A szociális munkát végző a kliens érdekeit képviseli, de ez nem sértheti mások érdekeit.
19. A kliens és a szociális munkát végző kapcsolata bizalmon alapul.
20. A szociális munkát végző arra törekszik, hogy az általa nyújtott szolgáltatások - megkülönböztetés nélkül - mindenki számára elérhetőek legyenek.
21. Amennyiben az intézmény működése lehetővé teszi, a kliens választhat szociális munkát végzőt, ugyanakkor vele a segítő kapcsolatot bármikor meg is szakíthatja.
A szociális munkát végző - alapos szakmai megfontolás után - megszakíthatja a segítő kapcsolatot úgy, hogy gondoskodik a kliens további szakmai segítségéről.
A szociális munkát végző mindent tegyen meg azért, hogy az esetet átvevő kolléga az esetre vonatkozó lehető legtöbb információ birtokában folytathassa munkáját.
22. A szociális munkát végző arra törekszik, hogy elhárítson, kiküszöböljön és elkerüljön minden olyan befolyásoló tényezőt, amely a tárgyilagos munkavégzést gátolja.
23. A kliensek számára készített, illetve juttatott javakból a szociális munkát végző semmiképpen nem részesülhet.
24. A rászorultak részére juttatott adományok elosztásáról az intézmény belső szabályzatában egyértelműen határozzon, és azt tegye nyilvánossá.

- 25.** A szociális munkát végző tájékoztatja a klienst az általa igénybe vett szolgáltatás esetleges anyagi feltételeiről. A kienstől semmiféle juttatást, szolgáltatást nem kérhet és nem fogadhat el.
- 26.** A szociális munkát végző nem használhatja fel a segítő folyamatot pártpolitikai célok vagy vallási meggyőződés befolyásolása érdekében. Amennyiben a szociális szolgáltatás igénybevétele mégis kötött valamilyen elkötelezettséghez, azt a klienssel előre közölni kell.
- 27.** A kliens – a szociális munkásra vonatkozó panaszát - az érintett felek bevonásával kell megvizsgálni.

II. A szociális munkát végző és a szakma kapcsolata

- 28.** Az Etikai Kódex a szociális munka szakmai standardjainak érvényre juttatását segíti.
- 29.** A szociális munkát végző munkája során a kliens érdekeit tartja elsődlegesnek. Ez azonban nem sértheti saját egyéni, állampolgári, magánéleti érdekeit, jogait.
- 30.** Az önkéntesek, a laikusok, a gyakornokok szolgáltatásba való bevonásáért, illetve az általuk nyújtott szolgáltatások minőségéért az őket bevonó szociális munkát végző, illetve az intézményé a felelősség.
- 31.** A szociális munkát végző felelőséggel tartozik a segítőfolyamat minőségéért, amelyet a munkavégzés során a szakmai standardok követése biztosít. Nem vállalhat el olyan esetet, amelyben tevékenységét visszaélésre vagy emberellenes célokra használhatják fel.
- 32.** A szociális munkát végző arra törekszik, hogy a szociális szférában működő intézmények, szervezetek és szakemberek együttműködjenek, szakmaközi egyeztetéseket, fórumokat hozzanak létre.

III. A szociális munkát végző és a munkatársak kapcsolata

- 33.** A szociális munkában és a munkatársak kapcsolatában alapvető érték az együttműködés. Intézményen belül ennek formája a team munka.

- 34.** A szociális munkát végző munkatársaival való kapcsolatát a bizalom, a tisztelet és a szolidaritás határozza meg. A szolidaritás azonban nem vonatkozhat szakmai problémák elfedésére.
- 35.** A szociális munkát végző szaktudását, gyakorlati tapasztalatait és szakmai információit munkatársaival megosztja. A pályakezdőkkel, gyakornokokkal való foglalkozás kiemelt felelősséggel jár.
- 36.** Az együttműködés során a szociális munkát végző a más szakmájú kollégáinak kompetenciahatárait tiszteletben tartja, ez azonban saját felelősségét nem csökkentheti.
- 37.** A szociális munkát végző tiszteletben tartja munkatársai és más szakemberek övétől eltérő véleményét és munkamódszerét, kritikájának felelős módon, az érintett bevonásával ad hangot.
- 38.** A szociális munkát végzőt munkatársaival való magánjellegű kapcsolatai nem befolyásolhatják abban, hogy szakmai tevékenységét legjobb tudása és meggyőződése szerint végezze.
- 39.** A szociális munkát végző védi munkatársait az igazságtalan eljárásokkal szemben, támogatja őket a kliensek és a szakma érdekei miatt vállalt összeütközésekben.
- 40.** A szociális munkát végző munkatársa helyettesítésekor tekintettel van annak érdekeire, szakmai munkájára és a klienssel kialakult kapcsolatára.

IV. A szociális munkát végző munkahelyéhez és a társadalomhoz való viszonya

- 41.** A szociális munkát végző arra törekszik, hogy munkahelyén az Etikai Kódex elvei, értékei érvényesüljenek, és ezek lehetőség szerint a szervezeti és működési szabályzatba is bekerüljenek. Amennyiben a fenti célok elérésében huzamosabb ideig akadályozzák, joga a Szakmai Etikai Kollégiumhoz fordulni.
- 42.** A szociális munkát végző arra törekszik, hogy munkahelye szakmapolitikáját és gyakorlatát javítsa, növelve ezzel a szolgáltatások hatékonyságát és színvonalát. Ennek érdekében joga és kötelessége részt venni szakmai továbbképzéseken, a munkájához és egyéniségéhez legjobban illő szupervízió, melynek feltételeit az őt alkalmazó intézménynek kell biztosítania.

- 43.** A szociális munkát végző és az őt foglalkoztató intézmény, szervezet felelőssége, hogy csak feladatai ellátására alkalmas állapotban kerüljön közvetlen kliensközelségbe.
- 44.** A segítőmunka során a szociális munkát végző védelemre jogosult a vele (intézményével) vagy kliensével szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben. Ha a(z etikai) sérelem akár intézmények, akár személyek részéről éri, védelemért munkáltatójához, illetve annak fenntartójához, vagy az Etikai Kollégiumhoz fordulhat.
- 45.** Ha hitelt érdemlően a szociális munkát végző tudomására jut a kliens jogséremlme, bántalmazottsága, vagy függő, kiszolgáltatott helyzetével való visszaélés, vizsgálatot kezdeményezhet, és bejelentéssel az Etikai Kollégiumhoz fordulhat.
- 46.** A szociális munkát végző lehetősége szerint közreműködik a társadalompolitika fejlesztésében, színvonalának javításában, új vagy jobb struktúra kialakításában.
- 47.** A szociális munkát végző közszereplést vállalva minden esetben közli, hogy milyen minőségben, kinek a nevében (egyén, munkahely, szakma, párt, egyház, szervezet stb.) nyilatkozik vagy cselekszik.
- 48.** A Szociális munka Etikai Kódexe az aláíró és csatlakozó szervezetek minden tagjára nézve kötelező.
- 49.** A szociális munkát végző kötelessége az Etikai Kódexben foglaltak betartása és törekszik annak betartatására. Azon nem szociális intézmények / szervezeteknek, melyek szociális munkást foglalkoztatnak, a szociális munkát végző vonatkozásában a szociális munka etikai kódexét kell követniük.
- 50.** A Szociális Szakmai Szövetség négyévente a nemzetközi és a hazai szakmai standardok változására tekintettel és azzal összhangban vizsgálja felül az Etikai Kódexet. A benyújtott változtatási javaslatokat szakmai nyilvánosság előtt, konferencián kell megvitatni.
- 51.** A szociális munkát végző kötelezettsége, hogy folyamatosan kövesse nyomon a szakma fejlődését, változását és azt alkalmazza munkájában.

52. A Szociális Munka Etikai Kódexe az Európai Emberi jogok konvencióira és a Szociális munkások Nemzetközi Szövetségének szakmai kódexére támaszkodik.

Megjegyzés az Etikai Kódexhez:

1. Az etikai alapelvek és normák nem helyettesítik a szakma működési feltételeit:

- a kiépült intézményhálózatot, a szükséges tárgyi feltételekkel együtt,
- a szakemberek felkészültségét,
- a szakmai szabályok ismeretét,
- a szociális munka egyéb szabályozási szintjeit,
- a szociális munka társadalmi presztízsét,
- az érdekvédelmet.

Szükséges, hogy bizonyos feltételek megvalósuljanak a szakma érdekében:

- a szakmai standardok általános érvényesülése,
- szervezett érdekvédelem,
- kerüljön kidolgozásra a kiegészés megelőzésére egy szakmai védelmi rendszer

2. A szociális munka Etikai Kódexe csak akkor töltheti be hivatását, ha kiépült szakmai rendszerbe illeszkedik. Törekedjünk arra, hogy saját feladatától eltérő funkciókkal ne ruházzák fel. (Pl.: az Etikai Kódexben kívánnak szabályozni olyasmit is, ami másfajta normatív szabályozást igényel, pl.: törvényt és eljárási szabályt.)

3. Ki kell dolgozni a (szociális munka) szupervíziójának etikai kódexét és szakmai standardjait.

4. A szociális munka Etikai Kódexe nyilvános, a szociális szolgáltatást igénybe vevők és az együttműködő intézmények / szervezetek számára hozzáférhetővé kell tenni. A Szociális Szakmai Szövetség törekedjen az etikai kódex minél szélesebb körben való megismertetésére, és elvi állásfoglalásokkal segítse az abban foglaltak szakmán kívüli elfogadását is.

5. Szociális munkás a diplomája, a szociális munkát végző a szakirányú képzettsége megszerzésekor, illetve munkába állásakor tegyen ünnepélyes fogadalmat.

6. Az Etikai Kódex nem mentesíti a szakmát szakmai standardjainak kidolgozási kötelezettsége alól.

7. A Szociális Szakmai Szövetség létrehozta az Etikai Kollégiumot, konzultációs és jogorvoslati céllal.

Az Etikai Kollégium állásfoglalásai nyilvánosságra kerülnek.

Budapest, 2000. április 1-én.